

Мета

Методологічний Бюлетень видається Міністерством Фінансів України на регулярній основі починаючи з січня 2025 р. та містить інформацію щодо національних та світових тенденцій у сфері протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (ПВК/ФТ/ФР). Розроблено для суб'єктів первинного фінансового моніторингу (СПФМ), регуляторів та правоохоронних органів.

Включає актуальні дані про нові методи та схеми ВК і ФТ, що дозволяє СПФМ адаптувати свої процедури моніторингу та контролю.

Для регуляторів та правоохоронних органів є інструментом для розробки ефективних стратегій боротьби з ВК, включаючи навчання та координацію дій між різними установами для забезпечення належної співпраці та обміну інформацією.

Звіти міжнародних організацій та окремих юрисдикцій

Майбутнє транскордонних платежів: як інтеграція швидких платіжних систем змінює глобальну фінансову інфраструктуру¹



Документ від Банку міжнародних розрахунків (BIS) та Комітету з платіжних і ринкових інфраструктур (CPMI) досліджує шляхи інтеграції швидких платіжних систем (Fast Payment Systems, FPS) для покращення транскордонних платежів. Основний акцент робиться на тому, що сучасні транскордонні платежі залишаються надто повільними, дорогими та непрозорими, що створює значні бар'єри для міжнародної торгівлі та фінансової інклюзії, особливо у країнах з ринками, що розвиваються. В останні роки значна кількість держав розробила власні FPS, які дозволяють здійснювати внутрішні платежі в режимі реального часу. Однак проблема їхньої сумісності на міжнародному рівні залишається відкритою.

У документі підкреслюється, що інтеграція FPS може значно спростити міжнародні платежі, усунути залежність від кореспондентських банків, скоротити ланцюг транзакцій та знизити витрати. Одним із головних викликів є різниця в архітектурі платіжних систем різних країн, відмінності у регулюванні та стандартах обміну даними. Особливу увагу приділено необхідності гармонізації фінансових повідомлень через стандарти ISO 20022 та уніфікацію протоколів API, що забезпечить інтероперабельність FPS у різних юрисдикціях. Документ аналізує існуючі моделі інтеграції,

¹ <https://www.bis.org/cpmi/publ/brief7.pdf>

включаючи білатеральні зв'язки між окремими країнами, централізовані платформи «hub and spoke», а також єдині багатосторонні платформи.

Значна частина звіту присвячена регуляторним викликам. Урядам рекомендується гармонізувати вимоги до протидії відмиванню коштів (ПВК) та ідентифікації клієнтів (KYC) для зниження вартості транзакцій без шкоди для безпеки. Пропонується створення єдиних механізмів перевірки контрагентів та обміну інформацією між країнами, що допоможе уникнути дублювання процедур та прискорити платежі. Однією з головних рекомендацій є активна участь держави у розвитку та інтеграції FPS. Документ наголошує, що центральні банки можуть відігравати ключову роль у забезпеченні стабільності та надійності платіжних інфраструктур, тоді як приватний сектор (банки, фінтех-компанії) сприятиме технологічним інноваціям та розвитку конкурентного середовища.

Також у звіті розглядається роль міжнародних фінансових організацій, таких як МВФ та Світовий банк, у наданні технічної допомоги та фінансування ініціатив з інтеграції FPS, особливо для країн Африки, Азії та Латинської Америки. Окремо наголошується на важливості використання штучного інтелекту та аналітики даних для автоматизації процесів виявлення шахрайства та забезпечення відповідності нормативним вимогам.

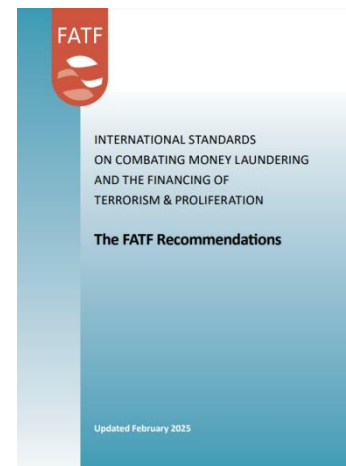
У підсумку документ пропонує ряд конкретних стратегій для покращення транскордонних платежів через FPS. Зокрема, передбачено впровадження підтвердження отримувача перед здійсненням платежу, розробку механізмів спрощеного доступу для фінтех-компаній, розширення багатосторонніх моделей інтеграції та стандартизацію даних і технологій. Документ також акцентує увагу на необхідності збору та аналізу даних про реальні транскордонні платежі, особливо в регіонах, де вони є найдорожчими та найменш доступними. Це дозволить формувати ефективні політики та залучати фінансування для покращення глобальної платіжної інфраструктури.

Висновки:

- **Розширення та стандартизація інтероперабельності FPS:**
 - Країнам слід впроваджувати стандарти ISO 20022 та уніфіковані API-протоколи для забезпечення сумісності FPS у різних юрисдикціях.
 - Розвиток багатосторонніх платформ (hub-and-spoke) як альтернатива білатеральним рішенням.
- **Оптимізація регуляторних вимог для транскордонних платежів:**
 - Уряди та центральні банки мають гармонізувати вимоги до ПВК та KYC для зниження транзакційних витрат без шкоди для безпеки.
 - Створення єдиних механізмів перевірки контрагентів та обміну інформацією між країнами.
- **Розвиток публічно-приватного партнерства:**
 - Залучення приватного сектору (банків, фінтех-компаній) для впровадження новітніх рішень у сфері миттєвих платежів.
 - Використання державного фінансування для стимулювання інновацій у галузі транскордонних платежів, особливо у країнах, що розвиваються.
- **Фокус на підвищення фінансової доступності та інклюзії**
 - Прискорене впровадження FPS у країнах Африки, Азії та Латинської Америки з метою зниження вартості грошових переказів.
 - Створення механізмів для прямого підключення небанківських установ (фінтех-компаній) до міжнародних платіжних систем.

Оновлення Рекомендацій FATF у 2025 році: нові підходи до ПВК/ФТ та фінансової інклюзії²

Оновлена версія рекомендацій FATF від лютого 2025 року є еволюційним кроком у розвитку міжнародних стандартів у сфері протидії відмиванню коштів, фінансуванню тероризму та розповсюдженню зброї масового знищення. Цей документ відображає прагнення FATF адаптувати свої рекомендації до сучасних викликів фінансового середовища, зокрема через акцент на фінансовій інклюзії, пропорційності заходів та адаптації до нових технологій і платіжних моделей. Основний зміст зосереджений на створенні комплексних та послідовних заходів, які країни повинні впроваджувати для захисту глобальної фінансової системи, але оновлена версія вносить уточнення, спрямовані на підвищення гнучкості та доступності фінансових послуг без втрати ефективності запобіжних механізмів.



У вступі, наприклад, було замінено термін «commensurate» (відповідний) на «proportionate» (пропорційний), що підкреслює необхідність чіткої пропорційності заходів до рівня ризиків, створюючи основу для більш гнучкого підходу.

Оновлення Рекомендацій FATF у лютому 2025 року спрямовані на вдосконалення ризик-орієнтованого підходу (РОП), сприяння фінансовій інклюзії та адаптацію стандартів до сучасного фінансового середовища. Однією з ключових змін є перегляд Рекомендації 1 та відповідної пояснювальної записки, де підкреслено необхідність пропорційного застосування заходів залежно від рівня ризику. Країни тепер зобов'язані впроваджувати механізми, що дозволяють використовувати спрощені заходи у сферах із низьким рівнем ризику, щоб уникнути зайвого регуляторного навантаження на фінансові установи та сприяти фінансовій доступності.

Для забезпечення послідовності цих змін FATF також оновила глосарій Рекомендацій, додавши нові терміни та розширивши тлумачення деяких визначень. Це дозволить більш чітко розмежовувати ризики та застосовувати пропорційні заходи у сферах, де рівень загроз відмиванню коштів (ВК) та фінансуванню тероризму (ФТ) є незначним.

Значні зміни відбулися в Рекомендаціях 10 та 15, що стосуються проведення належної перевірки клієнтів (CDD) та використання нових технологій. В оновлених поясненнях FATF підкреслила, що фінансові установи можуть без побоювань впроваджувати спрощені процедури клієнтської перевірки для категорій осіб та операцій із низьким рівнем ризику, що сприятиме зниженню бар'єрів для фінансової інклюзії. Також було зроблено уточнення щодо застосування новітніх технологій у сфері фінансових послуг, зокрема для цифрової ідентифікації клієнтів, що відповідає сучасним тенденціям розвитку фінансового ринку.

У сфері прозорості бенефіціарного володіння було оновлено Рекомендації 24 та 25. Зокрема, FATF ввела нові вимоги щодо доступності інформації про кінцевих бенефіціарних власників юридичних осіб та трастів.

Щодо нагляду за фінансовими установами та визначеними нефінансовими установами і професіями (ВНУП), зміни в Рекомендаціях 26 та 28 посилили вимоги до регуляторів, щоб забезпечити належне виконання заходів ПВК/ФТ у цих сферах. FATF підкреслила важливість узгодженого підходу до нагляду та забезпечення належного моніторингу діяльності

² <https://www.fatf-gafi.org/content/dam/fatf-gafi/recommendations/FATF%20Recommendations%202012.pdf.coredownload.inline.pdf>

неприбуткових організацій, які можуть бути використані для відмивання коштів або фінансування тероризму.

Суттєвих оновлень зазнала Рекомендація 8, яка стосується діяльності неприбуткових організацій (НПО). FATF уточнила, що регуляторні заходи, які застосовуються до НПО, повинні бути сфокусованими, пропорційними та базуватися на реальних ризиках. Це спрямовано на уникнення надмірного регуляторного тиску на законну діяльність неприбуткових організацій, водночас забезпечуючи захист від їх потенційного використання у схемах фінансування тероризму.

Окремо слід відзначити зміни у Рекомендації 16, що стосується міжнародних переказів. FATF розпочала другий етап публічних консультацій для адаптації стандартів обміну повідомленнями до змін у бізнес-моделях платежів. Це важливо в контексті швидкого розвитку фінансових технологій, що потребує вдосконалення стандартів FATF для запобігання фінансовим зловживанням у сфері міжнародних платежів.

Додатково FATF відкрила новий канал взаємодії з громадськістю, що дозволяє зацікавленим сторонам надавати зворотний зв'язок щодо оновлених керівних принципів у сфері ПВК/ФТ та фінансової інклюзії. Це нововведення спрямоване на підвищення ефективності впровадження рекомендацій FATF шляхом залучення ширшого кола експертів та представників приватного сектору до процесу їх розробки.

Таким чином, оновлення FATF у лютому 2025 року орієнтовані на баланс між посиленням заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму й необхідністю забезпечення фінансової доступності та інклюзії. Пропорційний підхід у регулюванні, удосконалення механізмів контролю за бенефіціарним володінням, розширення можливостей міжнародного співробітництва та адаптація до сучасних фінансових реалій є основними векторами цих змін.

Crypto Crime Report 2025 ³



Звіт Chainalysis аналізує зростаючу роль криптовалют у фінансових злочинах, включаючи відмивання коштів, фінансування тероризму, шахрайство, санкційні порушення та організовану злочинність. Він підкреслює збільшення масштабів криптозлочинності, а також використання криптовалют для традиційних злочинів, таких як торгівля наркотиками, торгівля людьми, нелегальний гральний бізнес та кібератаки.

Кількість криптовалютних злочинів у 2024 році залишалася високою, незважаючи на посилений контроль з боку правоохоронних органів та регуляторів. Хоча загальна сума вхідних транзакцій на підозрілі гаманці оцінюється у \$40,9 млрд, реальна цифра ймовірно є вищою через постійне вдосконалення методології виявлення злочинних активів.

Основні тенденції криптозлочинності у 2024 році включають збільшення випадків шахрайства, особливо схем "pig butchering" та фінансових пірамід. Використання штучного інтелекту суттєво змінило методи шахраїв, дозволяючи їм створювати персоналізовані схеми обману.

Розширене використання стейблкоїнів (особливо USDT) у злочинних схемах пояснюється їхньою стабільністю та глобальною прийнятністю. У 2024 році 63% всіх незаконних криптотранзакцій були пов'язані саме зі стейблкоїнами. Водночас централізовані емітенти, такі як Tether, активно блокували кошти, пов'язані з шахрайськими та терористичними угрупованнями.

³ <https://go.chainalysis.com/2025-Crypto-Crime-Report.html>

Північна Корея продовжує відігравати значну роль у кіберзлочинності – у 2024 році північнокорейські хакери викрали рекордні \$1,34 млрд у криптоактивах, що становить 61% усіх викрадених коштів у цьому році. Значна частина атак була спрямована на DeFi-платформи та централізовані біржі.

Зміни у тактиці відмивання коштів: у 2024 році спостерігалось зниження використання міксерів, таких як Tornado Cash, натомість злочинці все більше використовували кросчейн-мости (cross-chain bridges) для заплутування слідів та переміщення коштів між різними блокчейнами.

Ринок програм-вимагачів (ransomware) продовжує приносити сотні мільйонів доларів злочинцям, але масштабні правоохоронні операції та відмова жертв від виплат суттєво знизили загальні надходження в порівнянні з 2023 роком. Зокрема, угруповання LockBit зазнало серйозного удару через арешти ключових фігурантів.

Зростає роль організованої злочинності у використанні криптовалют. Транскордонні угруповання дедалі частіше застосовують криптовалюту у незаконній торгівлі зброєю, наркотиками, людьми, а також для обходу міжнародних санкцій.

Маніпуляції на крипторинках стали звичним явищем, особливо через wash trading, коли трейдери штучно завищують обсяги торгів для залучення інвесторів. Аналіз звіту показав, що у 2024 році приблизно \$2,57 млрд обсягу торгів на DEX ймовірно були частиною схем маніпуляції ринком.

Санкційна політика щодо криптовалютних платформ та обхід санкцій: Росія, Іран та Північна Корея продовжують використовувати криптовалютні біржі та обмінники для фінансування заборонених операцій. У відповідь на це США та ЄС посилили контроль, що призвело до закриття декількох криптобірж та впровадження санкцій проти ключових гравців.

Висновки:

- **Розширення регуляторного контролю над стейблкоїнами** – більшість незаконних транзакцій тепер здійснюється через стейблкоїни, тому слід посилити контроль над емісією та використанням цих активів, включаючи механізми замороження підозрілих коштів.
- **Посилення міжнародної координації в боротьбі з криптозлочинністю** – кросчейн-технології ускладнюють моніторинг транзакцій, що вимагає тіснішої співпраці між урядами, приватними компаніями та правоохоронними органами.
- **Необхідність вдосконалення механізмів виявлення шахрайських проєктів** – маніпуляції на ринку криптовалют залишаються великою проблемою. Більш жорсткі вимоги до бірж щодо перевірки нових токенів можуть знизити кількість "памп-енд-дамп" схем.
- **Активізація роботи правоохоронних органів у сфері кіберзлочинності** – правоохоронці демонструють успішні результати у розслідуванні криптозлочинів, однак необхідне подальше вдосконалення інструментів аналітики блокчейнів та правових механізмів притягнення злочинців до відповідальності.

Санкції

16-й Пакет санкцій ЄС проти росії⁴

24 лютого 2025 року, у третю річницю повномасштабного вторгнення Росії в Україну, Європейський Союз ухвалив 16-й пакет санкцій, спрямований на посилення економічного тиску

⁴ https://enlargement.ec.europa.eu/news/eu-adopts-16th-sanctions-package-against-russia-2025-02-24_en

на Росію з метою обмеження її здатності продовжувати агресію проти України. Цей пакет охоплює ключові сектори російської економіки, включаючи енергетику, торгівлю, транспорт, інфраструктуру та фінансові послуги, а також вводить додаткові заходи для запобігання обходу санкцій.



Одним із важливих аспектів є розширення санкцій на 74 додаткові судна, що збільшує загальну кількість підсанкційних суден до 153. Ці судна належать до так званого "тіньового флоту" та сприяють отриманню Росією енергетичних доходів. Крім того, введено новий критерій для включення до санкційного списку осіб та компаній, які підтримують експлуатацію небезпечних нафтових танкерів.

Пакет також передбачає цільові експортні обмеження для 53 нових компаній, які підтримують російський військово-промисловий комплекс або займаються обходом санкцій, з яких 34 компанії розташовані в інших країнах, окрім Росії. Додатково, до санкційного списку включено 83 нові позиції, серед яких 48 фізичних та 35 юридичних осіб, що підтримують російський військовий комплекс, займаються обходом санкцій, діють на російських біржах криптоактивів та в морському секторі.

У сфері торгівлі введено пряму заборону на імпорт російського алюмінію, яка охоплює як оброблений, так і первинний алюміній. Для забезпечення плавного переходу для підприємств введено 12-місячний перехідний період з квотою 275 000 тонн, що становить 80% імпорту ЄС у 2024 році. Також розширено обмеження на експорт товарів подвійного використання, щоб відрізати Росію від доступу до ключових технологій, які вона використовує на полі бою, зокрема хімічних прекурсорів для виробництва хімічної зброї та програмного забезпечення для верстатів із числовим програмним керуванням.

Висновки:

- **Посилення контролю над морськими перевезеннями:** Розширення санкцій на додаткові судна "тіньового флоту" та введення нових критеріїв для включення до санкційного списку спрямовані на зменшення можливостей Росії обходити обмеження та отримувати прибутки від енергетичного сектору.
- **Розширення експортних обмежень:** Включення нових компаній до списку санкцій та розширення обмежень на експорт товарів подвійного використання має на меті обмежити доступ Росії до критичних технологій, що використовуються у військових цілях.
- **Заборона на імпорт російського алюмінію:** Введення заборони на імпорт як обробленого, так і первинного алюмінію з Росії з перехідним періодом та квотами покликана зменшити залежність ЄС від російських ресурсів та посилити економічний тиск на Росію.

Канада також посилює санкційний тиск⁵

21 лютого 2025 року уряд Канади вніс зміни до Спеціальних економічних заходів (Росія) Регламенту, спрямовані на посилення санкцій проти Російської Федерації у відповідь на її дії, що



**Government
of Canada**

⁵ https://www.international.gc.ca/world-monde/international_relations-relations_internationales/sanctions/russia_regulations-reglement_russie66.aspx?lang=eng

становлять серйозне порушення міжнародного миру та безпеки.

Основні зміни включають:

- Визначення номера IMO: Введено визначення номера IMO як унікального семизначного ідентифікаційного номера судна, що вимагається регламентом XI-1/3 Міжнародної конвенції з охорони людського життя на морі 1974 року.
- Додання Розкладу 1.1: Введено новий Розклад 1.1, який містить перелік суден, щодо яких уряд вважає, що є обґрунтовані підстави вважати, що вони перевозять або перевозили майно чи товари від імені або на користь Росії чи особи в Росії.
- Обмеження для суден: Заборонено будь-якій особі пришвартовувати в Канаді або пропускати через Канаду такі судна, якщо це не є необхідним для забезпечення безпеки людського життя або навігації:
 - Судна, зареєстровані в Росії;
 - Судна, чий номер IMO включено до Розкладу 1.1;
 - Будь-які інші судна, які використовуються, орендуються або фрахтуються повністю або частково Росією, особою в Росії або особою, включеною до Розкладу 1, 2 або 3.
- Зміни в Розкладі 1: До Розкладу 1 додано нових фізичних осіб, включаючи Олександру Мельниченко, Дениса Валентиновича Камишева, Хуберта Зайпеля, Володимира Володимировича Познера, Олену Валеріївну Вяльбе, Іллю Андрійовича Гамбашидзе, Володимира Григоровича Табака, Миколу Олександровича Тупікіна, Софію Захарову, Олексія Сергійовича Гореславського, Тимофія Володимировича Васильєва та Олександра Геннадійовича Старунського.

Ці зміни спрямовані на посилення економічного тиску на Росію, обмежуючи її здатність використовувати судна для транспортування товарів та майна, а також на розширення списку осіб, які підпадають під санкції, з метою обмеження їхньої діяльності на міжнародній арені.

Великобританія оголосила про найбільший пакет санкцій проти Росії з 2022 року⁶



24 лютого 2025 року, у третю річницю повномасштабного вторгнення Росії в Україну, Велика Британія оголосила про найбільший пакет санкцій проти Росії з початку війни. Ці заходи спрямовані на посилення економічного тиску на російську військову машину та її прихильників у третіх країнах, а також на руйнування ланцюгів постачання, на які вона покладається.

Основні аспекти санкційного пакету:

1. Виробники та постачальники військової продукції: Під санкції потрапили компанії, що виробляють та постачають верстати, електроніку та товари подвійного призначення для російських військових, включаючи мікропроцесори, які використовуються в системах озброєння. Ці компанії базуються в різних країнах, зокрема в Центральній Азії, Туреччині, Таїланді, Індії та Китаї, який є найбільшим постачальником критично важливих товарів для російських військових.

⁶ <https://www.gov.uk/government/news/uk-announces-largest-sanctions-package-against-russia-since-2022>

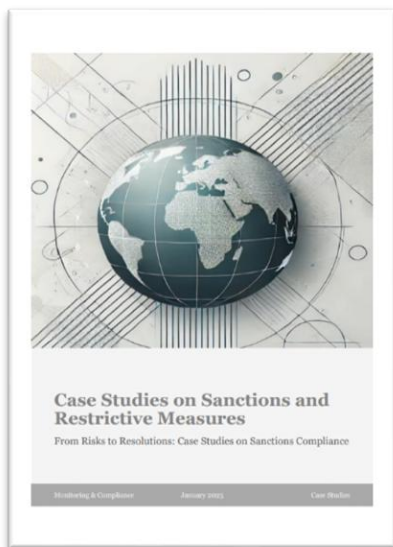
2. Північна Корея: Санкції запроваджені проти міністра оборони Північної Кореї Но Кван Чхоля та інших північнокорейських генералів і високопосадовців, причетних до розгортання понад 11 тисяч військовослужбовців КНДР у Росії.
3. Російські компанії та особи: Санкції накладені на 13 російських цілей, включаючи ТОВ "Грант-Трейд", його власника Марата Мустафаєва та його сестру Динару Мустафаєву, які використовували компанію для постачання передових європейських технологій до Росії для підтримки її незаконної війни.
4. Фінансові установи: Вперше Велика Британія націлилася на іноземні фінансові установи, які підтримують російську військову машину, зокрема киргизький БАТ "Керемет Банк", що базується в Киргизстані, підриваючи використання Росією міжнародної фінансової системи для підтримки її воєнних зусиль.
5. Енергетичний сектор: Нові санкції посилять тиск на енергетичні доходи Путіна, зокрема під санкції потрапили ще 40 суден "тіньового флоту", які перевозять російську нафту. Таким чином, загальна кількість нафтових танкерів, що потрапили під санкції Великої Британії, досягла 133 – найвищого показника серед усіх країн Європи.
6. Клептократи: Британія також ввела обмеження щодо 14 "нових клептократів", деякі з яких очолюють стратегічні сектори російської економіки. Серед них – Роман Троценко, один з найбагатших людей Росії зі статками у 2,2 млрд фунтів стерлінгів.

Міністр закордонних справ Великої Британії Девід Леммі заявив, що цей пакет санкцій підкреслює відданість Великої Британії Україні та є кроком до справедливого і тривалого миру, а також до безпеки і процвітання у Великій Британії.

Ці заходи відображають рішучість Великої Британії підтримувати Україну та посилювати тиск на Росію, обмежуючи її можливості продовжувати агресію та підриваючи економічні основи, що підтримують військові дії.

Звіти окремих інституцій та експертів

Тематичні дослідження щодо санкцій та обмежувальних заходів⁷



Документ представляє собою збірку кейсів, що демонструють ризики, пов'язані з санкціями та обмежувальними заходами, а також рекомендації щодо дотримання вимог санкційного законодавства. Він спрямований на підвищення обізнаності серед членів ICPAC (Інститут сертифікованих бухгалтерів Кіпру) та фірм щодо загроз порушення або обходу санкційних норм у різних секторах діяльності, зокрема у фінансовому, аудиторському та консалтинговому секторах.

Документ містить вісім детально розглянутих кейсів, що стосуються порушень санкцій, включаючи торгівлю товарами подвійного призначення, зміну власності перед введенням санкцій, операції з предметами розкоші, купівлю переданих цінних паперів та фінансові транзакції з підсанкційними суб'єктами. Кожен кейс містить аналіз ключових ризиків, виявлених порушень, механізмів обходу санкцій, а також

заходів, які повинні були б бути впроваджені для запобігання або виявлення таких порушень.

⁷ <https://www.icpac.org.cy/zePortal/WebFiles/SELK/WebDocuments/Pages/2025/AML-N/Case%20Studies%20on%20Sanctions%20and%20Restrictive%20Measures.pdf>

Описані кейси розкривають способи обходу санкційних обмежень, включаючи використання компаній-посередників, зміну маршрутів постачання, маніпуляції з корпоративною структурою та зміну способів фінансових розрахунків. Документ підкреслює необхідність проведення комплексної перевірки клієнтів, аналізу кінцевих бенефіціарів, ретельного моніторингу фінансових операцій і дотримання вимог до санкційного комплаєнсу. Особлива увага приділяється зобов'язанням щодо звітування про потенційні порушення та ризики обходу санкцій, а також юридичним наслідкам для компаній у випадку неналежного виконання вимог санкційного законодавства.

Документ містить найкращі практики з моніторингу транзакцій, що допомагають виявляти підозрілі операції, а також підкреслює важливість навчання персоналу, постійного оновлення знань щодо санкційного законодавства та адаптації внутрішніх політик компаній відповідно до змін у міжнародних регуляціях. Основні ризики, описані в кейсах, включають репутаційні, адміністративні та кримінальні загрози, які можуть виникнути через неналежне виконання санкційних вимог або співпрацю з підсанкційними особами та організаціями. Документ наголошує, що компанії, особливо ті, які працюють у фінансовому секторі та надають професійні послуги, повинні забезпечувати відповідність санкційним режимам, впроваджувати ефективні системи моніторингу та перевірки клієнтів, а також уникати співпраці з особами, які можуть намагатися обійти санкції.

Висновки:

- **Ризик обходу санкцій через транзитні країни** – компанії часто використовують такі країни, як Латвія, Таджикистан, ОАЕ або Вірменія для перепродажу товарів у Росію чи інші підсанкційні юрисдикції. Фірми мають уважно аналізувати маршрути постачання та кінцевих одержувачів.
- **Важливість комплексного аналізу клієнтів та транзакцій** – необхідно проводити глибокий аналіз бізнес-моделі клієнта, джерел фінансування, а також ретельно перевіряти відповідність товарів та послуг санкційним спискам.
- **Ризики для фінансових, аудиторських та консалтингових компаній** – надання послуг клієнтам, які намагаються обійти санкції, може призвести до кримінальної відповідальності, штрафів та репутаційних втрат.
- **Необхідність впровадження ефективного комплаєнс-моніторингу** – для мінімізації ризиків компаніям слід запровадити автоматизовані системи перевірки транзакцій, використовувати санкційні списки, аналізувати ризик-клієнтів та слідкувати за оновленням нормативно-правових вимог.

Трансформація російського впливу в Африці: від Вагнера до Африканського корпусу⁸

Документ від Global Initiative Against Transnational Organized Crime (GI-TOC), опублікований 15 січня 2024 року, є ґрунтовним аналізом трансформації російської стратегії в Африці після загибелі лідера приватної військової компанії (ПВК) "Вагнер" Євгенія Пригожина в серпні 2023 року, що сталося на тлі його невдалої спроби повстання проти російського військового керівництва в червні того ж року. Цей звіт досліджує, як Росія адаптувала свої підходи до Африки, зберігаючи та розширюючи свій вплив на континенті через інструменти, які раніше контролювалися Пригожином, зокрема групу Вагнер, а також через новостворений

⁸ <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2025/02/After-the-fall-Russian-modes-of-influence-in-Africa-post-Wagner-GI-TOC-February-2025.v3.pdf>

Африканський корпус, який тепер перебуває під прямим контролем російської держави, зокрема військової розвідки (ГРУ).

Залучення Росії в Африку має багаторічну історію, але з появою Вагнера за часів Пригожина воно набуло нового масштабу, коли компанія стала ключовим інструментом у забезпеченні безпеки, політичного впливу та економічної експлуатації ресурсів у таких країнах, як Центральноафриканська Республіка (ЦАР), Судан, Малі, Лівія, Буркіна-Фасо, Чад і Нігер. Група Вагнер, що діяла як напівдержавна структура, постачала найманців для боротьби з повстанцями, проводила інформаційні кампанії, спрямовані на поширення прокремлівських наративів, і будувала економічні мережі, зокрема в секторі видобутку золота, алмазів, літію та інших стратегічних ресурсів. Смерть Пригожина створила невизначеність щодо подальших операцій Вагнера, але Росія оперативно відреагувала, відправивши високопосадовців, таких як заступник міністра оборони Юнус-Бек Євкуров, до ключових африканських партнерів для підтвердження продовження підтримки, демонструючи прагнення зберегти свій вплив у регіоні.



Стратегія Росії після Пригожина базується на чотирьох основних напрямках, які переплітаються й доповнюють один одного, відображаючи гнучкість і прагматизм Кремля. По-перше, це переформатування, коли Росія взяла під контроль залишки групи Вагнера, інтегруючи її бійців і ресурси в Африканський корпус – нову державну структуру, яка функціонує під егідою ГРУ та Міністерства оборони Росії. Цей процес супроводжувався поставками військової техніки, наприклад, до Лівії, але зіткнувся з труднощами, такими як скорочення цілей набору персоналу та перенаправлення частини найманців до Росії для участі в інших конфліктах, зокрема на території самої Росії чи в Україні.

По-друге, це підтримка – Росія вирішила зберегти бренд Вагнера в країнах, де він міцно вкоренився, таких як Малі та ЦАР, визнаючи його популярність серед місцевих еліт і бійців, попри жорсткіший контроль із Москви, про що свідчать численні рекламні оголошення про набір до африканських операцій, які продовжують використовувати назву Вагнера.

По-третє, це розширення – Росія скористалася політичною нестабільністю в Західній Африці, зокрема серією військових переворотів у Буркіна-Фасо, Нігері та Чаді, де уряди, розчаровані західними партнерами, такими як Франція, звернулися до Росії за допомогою в безпеці та економічній підтримці. Африканський корпус і організації, такі як Африканська ініціатива в Буркіна-Фасо, очолювані колишніми працівниками Вагнера, активно розширюють російський вплив, просуваючи прокремлівські наративи через медіа та політичні кампанії.

Нарешті, це диверсифікація – Росія залучає інші ПВК, такі як Редут і Конвой, які тісно пов'язані з Кремлем і зобов'язані працювати за контрактами з Міністерством оборони, що дозволяє уникнути концентрації надмірної влади в одній структурі, як це сталося з Вагнером, і водночас зберегти оперативну гнучкість.

У контексті конкретних країн звіт детально описує особливості російської присутності. У Центральноафриканській Республіці Вагнер зберіг міцні позиції, забезпечуючи безпеку президента Фостена-Аркажа Туадери, контролюючи видобуток золота (наприклад, на шахті Ндассіма) та діючи проти повстанських груп, таких як Коаліція патріотів за зміну. Після Пригожина Росія направила нових найманців і посилює контроль, хоча присутність Руанди з її новим батальйоном (BIR) може створювати конкуренцію. У Судані Вагнер підтримував як урядові Збройні сили Судану (SAF), так і парамілітарні Сили швидкого реагування (RSF), зосереджуючись на контрабанді золота та інших ресурсів, але після Пригожина Росія змістила акцент на SAF, можливо, для забезпечення бази на Червоному морі, хоча контакти з RSF через

Африканський корпус можуть зберігатися. Конфлікт у Судані став ареною для проксі-конфліктів із залученням українських сил, які атакують підтримувані Вагнером підрозділи RSF. У Малі Вагнер із 2021 року підтримує хунту, борючись із повстанцями та, ймовірно, експлуатуючи золото та літій, при цьому після Пригожина операції тривають під жорсткішим контролем, але зусилля проти туарегських і арабських громад на півночі країни викликають супротив і жертви серед цивільного населення, що може підірвати довіру до Росії. У Лівії Вагнер підтримувала генерала Халіфу Хафтара та його Лівійські збройні сили (LAAF), а тепер Африканський корпус забезпечує логістичну базу для операцій по всій Африці, отримуючи нові поставки техніки та укладаючи угоди про розвиток потенціалу, хоча Росія змушена балансувати між LAAF і урядом у Триполі. У Чаді Росія робить перші кроки, можливо, тренуючи Сили швидкого реагування (FIR) президента Махамата Ідріса Дебі, використовуючи напругу в стосунках Чаду з Францією та США, але арешт російських інфлюенсерів, пов'язаних із Вагнером, у 2024 році вказує на потенційні конфлікти. У Буркіна-Фасо, де після переворотів хунта Ібрагіма Траоре звернулася до Росії, Африканський корпус забезпечує безпеку, а Африканська ініціатива просуває прокремлівські ідеї, хоча переведення деяких найманців до Росії може вплинути на стабільність режиму. У Нігері, після перевороту 2023 року, хунта співпрацює з Росією, розгортаючи Африканський корпус у Ніамей, цікавлячись урановими запасами, скасовуючи ліцензії для французьких компаній і заповнюючи вакуум, залишений західними силами, але ризикуючи дестабілізацією в регіонах, таких як Агадес, через протести проти іноземної експлуатації ресурсів.

Наслідки цієї стратегії відображають як успіхи, так і виклики для Росії. Зростаючий вплив у Африці демонструє впевненість Кремля, який використовує спадщину Вагнера – її експертизу в безпеці, політичному впливі та ресурсній експлуатації – одночасно впроваджуючи державний контроль через Африканський корпус. Однак це залучення стикається з численними

перешкодами: жорстокі тактики Вагнера, зокрема в Малі, спричинили жертви серед цивільного населення та антиросійські настрої, що може підірвати довгострокові позиції Росії. Конкуренція з іншими глобальними гравцями, такими як США, Франція та Китай, який є найбільшим торговельним партнером Африки, створює додаткові виклики: Китай зосереджується на економіці та інфраструктурі, тоді як Росія – на безпеці, але потенційні зіткнення інтересів у видобутку ресурсів, особливо в Чаді та Нігері, можуть призвести до конфліктів. Крім того, залежність від ПВК несе ризики ескалації політичного насильства та локальних конфліктів за ресурси, а також економічних і безпекових проблем у країнах, де західна допомога скорочується, як це сталося в Нігері після виведення французьких і американських сил.

Ключові висновки звіту підкреслюють стратегічну гнучкість Росії, яка вміло адаптувалася до втрати Пригожина, переформатувавши Вагнера в

Висновки:

- **Росія успішно адаптувала свою стратегію в Африці після смерті Пригожина**, переформатувавши групу Вагнера в Африканський корпус і зберігаючи її бренд там де це вигідно, розширюючи вплив через політичну нестабільність у Західній Африці.
- **Локальні скарги на жорстокі дії Вагнера**, зокрема в Малі, і конкуренція з такими гравцями, як Китай, США та Франція, створюють значні виклики для довгострокового російського впливу в Африці.
- **Африканським урядам варто посилити контроль за діяльністю іноземних ПВК**, таких як Африканський корпус, щоб уникнути ескалації насильства та зберегти стабільність у регіонах, багатих на ресурси.
- **Західним країнам слід інвестувати в економічні та безпекові альтернативи**, щоб зменшити залежність африканських держав від російської присутності, одночасно підтримуючи прозорі партнерства з місцевими громадами.

Африканський корпус, зберігаючи бренд Вагнера там, де це вигідно, розширюючи вплив на нові країни через політичну нестабільність і залучаючи нові ПВК для диверсифікації. Локальний контекст відіграє вирішальну роль: у Малі та ЦАР бренд Вагнера зберігає популярність через його інтеграцію в безпекові та економічні структури, тоді як у Західній Африці політичні перевороти відкрили двері для розширення російського впливу.

Забруднення, підозри в корупції та шахрайство в Гвінеї: інформатор викриває дії американського інвестиційного фонду⁹



Дослідження, розміщене на платформі Platform for the Protection of Whistleblowers in Africa (PPLAAF), викладає детальні свідчення та докази, надані анонімним викривачем під псевдонімом "Альфа", щодо серйозних порушень у діяльності американського інвестиційного фонду Orion Resource Partners та його дочірніх компаній

Alufer Mining Limited і Bel Air Mining (BAM), які займаються видобутком бокситів у Гвінеї. Ці події розгортаються в префектурі Боффа, регіоні Боке, де зосереджені одні з найбільших у світі запасів бокситів — мінералу, необхідного для виробництва алюмінію. Гвінея, попри своє ресурсне багатство, залишається однією з найбідніших країн світу через системну корупцію, слабе управління та політичну нестабільність, що створює сприятливе середовище для безвідповідальних практик іноземних компаній.

Свідчення Альфи, який працював у BAM як фахівець гірничодобувної галузі, розкривають низку порушень, що включають шахрайство, ухилення від сплати податків, корупційні дії та значне забруднення навколишнього середовища. Orion Resource Partners, зареєстрований у Делавері, США, і керуючий портфелем вартістю близько 8 мільярдів доларів, отримав контроль над Alufer і BAM через боргові зобов'язання, коли Alufer не змогла виплатити 80% боргу під час пандемії COVID-19. У 2022 році Orion призначив британця Джеффа Кауча генеральним директором і членом правління разом із Майклом Бартоном, що, за словами Альфи, викликало підозри через обмежену кількість членів правління, що ускладнювало належний нагляд.

Одним із ключових інцидентів стало забруднення в червні 2023 року, коли баржа, зафрахтована Alufer, викинула приблизно 7,500 тонн бокситів і палива в Гвінейську затоку біля Боффа. Цей викид, що містив токсичні та радіоактивні речовини, завдав значної шкоди морським екосистемам, таким як коралові рифи та мангрові зарості, а також вплинув на місцевих рибалок, чий засоби до існування залежать від цих ресурсів. Компанії порушили Гірничий кодекс Гвінеї, не повідомивши владу вчасно, і лише після тиску Міністерства гірничої справи надали звіт із запізненням. Внутрішнє розслідування BAM виявило численні недоліки, зокрема "поганий стан флоту" і відсутність належного технічного обслуговування, однак керівництво, зокрема Джефф Кауч, проігнорувало попередження і тиснуло на команду для негайного відновлення експорту, погрожуючи банкрутством і звільненнями.

Окрім екологічної катастрофи, Альфа виявив численні випадки шахрайства та корупції. У січні 2023 року Кауч наказав відновити експорт бокситів без повідомлення властей, що призвело до блокування вантажу митницею. Щоб розблокувати його, було сплачено 10,000 доларів готівкою місцевому менеджеру, полковнику Туре, замість перерахування до державної казни. У лютому того ж року компанії занизили вартість імпортованого днопоглиблювального судна вчетверо, щоб зменшити митні збори, а потім переказали кошти через "агента з перевезень", ймовірно,

⁹ <https://www.pplaaf.org/cases/pollution-suspected-corruption-and-fraud-in-guinea.html>

для приховування корупційних схем. Ще одним прикладом стало списання обладнання вартістю кілька мільйонів доларів у 2022 році без сплати податків, що Альфа розцінив як значну втрату доходів для держави.

Корупційні дії також включали спроби підкупу чиновників. Кауч намагався вплинути на голову правління BAM Абубакара Кагбе Туре, призначеного державою для захисту її 20% частки, через виплати, такі як 10,000 доларів за поїздку до Маямі в березні 2023 року. Після інциденту із забрудненням Кауч і представник субпідрядника Wansa Group Карім Ель-Гаві пропонували хабарі чиновникам Міністерства гірничої справи, щоб зменшити штраф. Докази переказів через "Orange Money" і листування Ель-Гаві з Альфою підтверджують ці звинувачення. У жовтні 2023 року Ель-Гаві був заарештований гвінейською жандармерією за підозрою в корупції, а розслідування також перевіряє, чи допомагав він директору операцій BAM Дугласу Россу покинути країну після конфіскації його паспорта.

Міністр гірничої справи наклав штраф у розмірі 60.2 мільярда гвінейських франків (приблизно 7 мільйонів доларів) за забруднення та порушення, вимагаючи сплати третини суми та листа з вибаченнями перед відновленням експорту. Orion і Alufer заперечують усі звинувачення, посилаючись на "незалежне" розслідування фірми JS Held, яке нібито не виявило порушень, хоча звіт не був наданий PPLAAF. Альфа зазнав репресій, включаючи звільнення та судові позови від компаній за "порушення довіри" і "шахрайство", але виграв усі справи в першій інстанції; компанії подали апеляцію.

Місцеві громади в регіоні Боке не отримали обіцяних економічних вигод від видобутку. Пил від бокситів забруднює повітря, а видобуток виснажує водні ресурси, ускладнюючи доступ до питної води та сільського господарства. Alufer і BAM не виконали обіцянки інвестувати 15 мільйонів доларів у громадські проекти, а борги перед місцевими субпідрядниками, такими як транспортна компанія Maliguiá, яка збанкрутувала, зросли до 12 мільйонів доларів у 2024 році порівняно з 1.6 мільйона до приходу Orion. PPLAAF підкреслює, що свідчення Альфи та інших колишніх співробітників, підтверджені Le Monde, ілюструють, як корупція та слабкий нагляд дозволяють іноземним компаніям уникати відповідальності, завдаючи шкоди економіці, екології та населенню Гвінеї. Організація наголошує на критичній ролі викривачів у викритті таких практик у контексті, тотальної корупції державних органів.

Від Балтії до Тихого океану: як литовці стали королями наркотрафіку¹⁰

Стаття, опублікована 12 лютого 2025 року організацією OCCRP (Organized Crime and Corruption Reporting Project) у співпраці з партнерами Siena.lt (Литва), NZ Herald (Нова Зеландія) та Question Publica (Колумбія), розкриває результати міжнародного розслідування, яке виявило ймовірну литовську групу наркоторговців, що діяла на трьох континентах. Матеріал базується на санкціях США, введених у грудні 2024 року проти п'яти литовців, звинувачених у координації масштабної контрабанди наркотиків, а також на витоку документів із колумбійської прокуратури, відомих як NarcoFiles. Розслідування проливає світло на діяльність Рокаса Карпіса та Віргініюса Лабутіса, двох ключових фігур, чії дії, за даними журналістів, свідчать про несподівану роль Литви у глобальній мережі наркотрафіку.



¹⁰ <https://www.occrp.org/en/investigation/crackdown-on-narcos-reveals-alleged-lithuanian-trafficking-group>

Рокас Карпіс, раніше відомий як Рокас Карпавічюс, є центральною постаттю цього розслідування. Його кримінальна історія сягає 2001 року, коли він був заарештований у Новій Зеландії за контрабанду наркотиків. Перебуваючи під заставою, Карпіс утік із країни, використавши фальшиву особу, але в 2011 році його затримали в Латвії, звідки екстрадували назад до Нової Зеландії. Там суд визнав його винним у наркаторгівлі та відмиванні грошей, призначивши понад 11 років ув'язнення. Новозеландські ЗМІ охрестили його "глобальним королем" наркотрафіку. У 2016 році Карпіса умовно звільнили та депортували до Литви, де він заявив про намір розпочати нове життя як валютний трейдер і змінив ім'я на Рокас Карпіс. Однак витік із NarcoFiles, зокрема меморандум колумбійських слідчих, складений на основі розвідки австралійської поліції в рамках операції Edge-Dale, свідчить, що Карпіс не полишив кримінальну діяльність. Документ стверджує, що він разом із Віргініюсом Лабутісом очолював операцію з контрабанди майже 1,5 тонни кокаїну через Тихий океан у 2017 році на яхті Afalina, яку затримав французький флот. Хоча звинувачення у цій справі їм не висунули, розслідування виявило подальші плани групи перевезти ще 2 тонни кокаїну до Австралії на суднах Kriter і Soarer, які, за даними меморандуму, також мали історію причетності до наркаторгівлі. Ця друга операція зазнала невдачі через пандемію COVID-19 і пов'язані з нею обмеження на морський рух.

Віргініюс Лабутіс, на відміну від Карпіса, не був відомою особою в Литві до свого арешту в Колумбії у вересні 2024 року за звинуваченнями у контрабанді кокаїну. Його екстрадували до Литви на підставі ордеру Інтерполу, а через три місяці він разом із Карпісом потрапив під санкції США. Розслідування OCCRP і Siena.It виявило зв'язки між Лабутісом і Карпісом, зокрема через сестру Лабутіса, Асту Дамінайте, яку призначили президентом компанії UAB Karpis після смерті батька Карпіса у 2019 році. Ця подія спричинила боротьбу за спадщину, яка висвітлювалася в литовських ЗМІ, а книга журналіста Дайлюса Даргіса "Заповіт мільйонера в пастці кохання" (2023) додала деталей про їхнє партнерство. Прокурор у справі про стеження за другом Карпіса, яким виявився Лабутіс, підтвердив їхні тісні зв'язки.

Ще одним учасником, згаданим у санкціях США, є Саулюс Сташкус, якого звинувачують у нагляді за екіпажем Afalina. Він заперечує свою причетність, але його ім'я також сплило у справі про контрабанду кокаїну в Аргентині у 2020 році, де Afalina згадується як судно, що заходило до країни в 2015 році. Сташкус стверджує, що лише доставляв судна, такі як Kriter і Soarer, до Центральної Америки, але не розкриває деталей про замовників. За його словами, Kriter був покинутий у Колумбії через брак коштів, а Soarer зник у Панамі, можливо, був викрадений.

Розслідування також торкається бізнесової діяльності Карпіса після повернення до Литви. Він заснував швейцарську компанію Kraden, яка розробила зашифрований месенджер, що, за даними США, використовувався наркаторговцями, а також британську фірму Global Kingpin (IP Holdco) Limited разом із австралійським наркаторговцем Девідом Текреєм. Останній відбував 12-річний термін у Новій Зеландії за контрабанду кокаїну і був звільнений у 2018 році, незадовго до створення компанії. Global Kingpin, зареєстрована як розробник відеоігор, не залишила слідів діяльності і була розпущена у 2019 році. Ім'я Карпіса також з'явилося в іншій новозеландській справі проти Ксав'єра Валента, де в 2019 році компанія, пов'язана з Валентом, переказала 120 тисяч доларів із позначкою "KARPISROKAS", хоча прямих доказів зв'язку не знайдено.

Литовський кримінолог Міндаугас Ланкаускас зазначає, що литовці зазвичай виконують логістичні ролі в наркаторгівлі, але активність Карпіса, Лабутіса та Сташкуса свідчить про їхнє лідерство у великих операціях, що й спонукало США до дій. Операція Edge-Dale, яка об'єднала шість країн, завершилася без прямих результатів, а справа в Колумбії наразі неактивна. Проте санкції США та розслідування OCCRP підкреслюють масштаб і зв'язки литовської групи з глобальною мережею наркаторгівлі, залишаючи відкритими питання про їхню подальшу долю та ефективність міжнародних зусиль у боротьбі з такими організаціями.

Банківське регулювання у 2025 році: основні виклики, зміни та стратегічні пріоритети¹¹

Deloitte.



2025 banking
regulatory outlook

Center for
Regulatory
Strategy
US

Звіт від Deloitte розглядає основні тенденції та виклики у сфері банківського регулювання США на 2025 рік, підкреслюючи стабільність регуляторного середовища з деякими важливими змінами у політичних та наглядових пріоритетах. Попри зміну адміністрації у США та її вплив на фінансове регулювання, головний акцент залишається на стійкому корпоративному управлінні, ризик-менеджменті та відповідності регуляторним вимогам. Банки, що не здатні належним чином усувати регуляторні недоліки, можуть потрапити під посилений контроль, що спричинить додаткові фінансові витрати та репутаційні ризики.

Одним із ключових факторів, що визначатимуть регуляторне середовище 2025 року, є наслідки президентських виборів у США. У даному звіті передбачалось, що якщо адміністрація зміниться, ймовірно, відбудеться частковий перегляд або скасування деяких регуляторних ініціатив попередньої влади. Відповідно до звіту очікувалось, що нова адміністрація зосередиться на дерегуляції, потенційно переглядаючи такі ключові питання, як вимоги до капіталу банків (Basel III Endgame), ліквідності, злиття банків та відкритого банкінгу. Проте будь-які зміни в наглядових підходах відбуватимуться поступово, оскільки більшість регуляторних процесів залишається під контролем професійних чиновників фінансових установ, а не посадовців, призначених на політичних засадах.

Значна увага приділяється посиленому контролю за усуненням банками регуляторних порушень. Після банкрутств кількох великих банків у 2023 році наглядові органи посилили тиск на фінансові установи щодо швидкої реалізації коригувальних заходів. Очікується зростання кількості наглядових перевірок, що стосуються ризик-менеджменту, внутрішнього контролю, дотримання стандартів протидії відмиванню коштів (ПВК) та операційної стійкості. Зокрема, банки повинні мати механізми ефективного реагування на кіберзагрози, шахрайські операції та маніпуляції з фінансовими звітностями. Регулятори будуть наполягати на якнайшвидшому виправленні виявлених недоліків і демонстрації стійкості банківських систем контролю.

Окремий фокус звіту приділено фінансовій стійкості банків, зокрема вимогам щодо капіталу та ліквідності. Очікується продовження обговорень щодо Basel III Endgame, який передбачає підвищені вимоги до капіталу для великих банків. Під впливом критики нової регуляції можливий перегляд правил, що дозволить уникнути значного підвищення капітальних резервів. Водночас обговорюються нові вимоги до довгострокового боргу (LTD) для небанківських фінансових установ, що може призвести до зростання витрат на фінансування для банківських структур. У сфері ліквідності очікуються нові підходи до управління незастрахованими депозитами та потенційні зміни в механізмах екстреного фінансування.

Регулятори також продовжують приділяти увагу нефінансовим ризикам, зокрема кібербезпеці, фінансовим злочинам та управлінню ризиками третіх сторін. Кіберзагрози залишаються однією з головних небезпек для банківського сектору, що вимагає покращення механізмів захисту від атак, маніпуляцій та витоків даних. Також зростає необхідність контролю за сторонніми постачальниками фінансових послуг, особливо у зв'язку із зростанням кількості партнерств між традиційними банками та фінтех-компаніями. Регулятори очікують, що банки

¹¹ <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/regulatory/articles/banking-regulatory-outlook.html>

забезпечуватимуть повноцінний моніторинг діяльності своїх партнерів та застосовуватимуть посилені процедури оцінки ризиків у відносинах із сторонніми компаніями.

Особливої уваги заслуговує питання штучного інтелекту (ШІ) у фінансовій сфері. Хоча ШІ відкриває нові можливості для автоматизації ризик-менеджменту, аналізу шахрайських транзакцій та підвищення ефективності роботи банків, він також створює нові загрози. Використання ШІ для кібератак, шахрайських схем та маніпуляцій із персональними даними потребує запровадження додаткових заходів безпеки та контролю. Очікується, що регулятори зосередяться на створенні стандартів управління ризиками ШІ та забезпеченні прозорості в алгоритмічному ухваленні рішень.

У цілому, звіт підкреслює необхідність адаптації банків до змін у регуляторному середовищі, підвищеної відповідності стандартам контролю та гнучкого реагування на нові виклики. Банкам рекомендується зміцнювати внутрішні системи управління ризиками, забезпечувати відповідність до стандартів ПВК та кібербезпеки, а також готуватися до можливих змін у вимогах щодо капіталу та ліквідності. Вчасне реагування на ці виклики дозволить фінансовим установам уникнути регуляторних санкцій, зміцнити довіру з боку регуляторів та клієнтів і залишатися конкурентоспроможними в умовах зростаючої невизначеності.

Висновки:

- **Пріоритет на відповідність регуляторним вимогам:** Усі банки повинні переглянути процеси виявлення та усунення регуляторних порушень. Регулятори вимагатимуть прозорості щодо управління ризиками та демонстрації стійких механізмів контролю.
- **Підготовка до змін у капітальних та ліквідних вимогах:** Незважаючи на потенційні політичні зміни, банки повинні бути готовими до впровадження Basel III Endgame у більш м'якому форматі. Варто переглянути структуру ліквідності та розглянути можливість підготовки альтернативних джерел фінансування.
- **Акцент на кібербезпеку та управління технологічними ризиками:** Зміцнення механізмів виявлення та запобігання кібератакам. Використання штучного інтелекту для аналізу ризиків, але з посиленими заходами щодо контролю ризиків, пов'язаних з ШІ.
- **Оновлення механізмів управління ризиками третіх сторін:** Банки повинні переглянути процедури перевірки постачальників фінансових послуг. Очікується посилений регуляторний контроль за банківськими партнерствами з фінтех-компаніями.

Стейблкоїни як фінансова революція: від трейдингу до глобальних розрахунків¹²

Документ аналізує трансформацію стейблкоїнів із вузькоспеціалізованого інструменту, що використовується для трейдингу цифровими активами, у повноцінний елемент глобальної фінансової екосистеми. Автори досліджують зростаюче застосування стейблкоїнів у традиційних фінансах (TradFi), особливо в контексті міжнародних платежів, валютних операцій та фінансової інклюзії. Центральним аргументом є те, що стейблкоїни поступово стають універсальним цифровим доларом, який використовується як засіб збереження вартості, переказів та розрахунків.



Основна увага приділяється зміні ролі стейблкоїнів у світовій фінансовій системі. Спочатку вони використовувалися переважно на централізованих криптовалютних біржах (CEX) для торгівлі,

¹² <https://av.sc.com/corp-en/nr/content/docs/sc-stablecoins-the-first-killer-app.pdf>

кредитування та ліквідності, але поступово набули значного поширення в традиційних фінансових операціях. Зокрема, через скорочення мережі кореспондентських банків, яке почалося ще у 2015 році, та високу вартість традиційних міжнародних переказів, багато користувачів у країнах з нестабільною економікою почали використовувати стейблкоїни як альтернативний спосіб доступу до долара США. Це особливо актуально для країн, де спостерігається зниження доступності банківських послуг або валютний контроль обмежує доступ до доларової ліквідності.

Автори розглядають ключові переваги стейблкоїнів у сфері транскордонних платежів, підкреслюючи їхню швидкість, доступність та можливість здійснювати операції 24/7 без затримок, характерних для банківської системи. Документ також аналізує структуру ринку, зазначаючи, що 99,3% стейблкоїнів прив'язані до долара США, що свідчить про його абсолютне домінування серед цифрових активів. На жовтень 2024 року сукупна капіталізація ринку стейблкоїнів становить 163 млрд доларів США, з яких 73% припадає на Tether (USDT), 21% — на USD Coin (USDC). Стейблкоїни вже стали третім за капіталізацією класом цифрових активів після Bitcoin та Ethereum, а прибутковість їх емітентів демонструє значний ріст: наприклад, компанія

Tether отримала 5,2 млрд доларів США прибутку лише за другий квартал 2024 року.

Окремий розділ присвячений впливу регулювання на розвиток ринку стейблкоїнів. Незважаючи на три великі законодавчі ініціативи щодо регулювання стейблкоїнів у США, які були запропоновані адміністрацією Байдена, жодна з них не була реалізована. Автори припускають, що ситуація може змінитися у 2025 році, коли можливе ухвалення відповідних законів за адміністрації Трампа. Регуляторна невизначеність є ключовим бар'єром для масштабного інтегрування стейблкоїнів у традиційну фінансову систему, оскільки банки та великі інституційні гравці потребують чітких правил та механізмів захисту користувачів.

Окрім загальних тенденцій, документ містить конкретні приклади використання стейблкоїнів у реальних фінансових процесах. Один із таких кейсів — використання стейблкоїнів для вирішення проблеми прискорених розрахунків (T+1) на фондовому ринку США, яке було запроваджене у травні 2024 року Комісією з цінних паперів і бірж (SEC). Перехід до T+1 значно ускладнив хеджування валютних ризиків для міжнародних інвесторів, особливо в Азії, де часові пояси не

Висновки:

- **Стейблкоїни стають ключовим фінансовим інструментом, що забезпечує доступ до доларової ліквідності та міжнародних платежів поза банківською системою.** Практична рекомендація: компаніям слід розглянути стейблкоїни як альтернативний метод платежів, особливо у країнах з обмеженим доступом до долара.
- **Використання стейблкоїнів у міжнародних розрахунках (особливо у форматі ончейн-FX) дозволяє зменшити часові затримки та валютні ризики.** Практична рекомендація: фінансові установи можуть інтегрувати ончейн-FX для оптимізації валютних операцій та покращення ліквідності.
- **Зміни у регулюванні США можуть радикально змінити ринок стейблкоїнів, що вплине на їхню ліквідність, використання у банківських системах та нові фінансові продукти.** Практична рекомендація: компаніям слід відстежувати регуляторні зміни у США, оскільки їх ухвалення може суттєво вплинути на глобальну ліквідність стейблкоїнів.
- **Проблема довіри та ризиків: попри стабільність стейблкоїнів, питання резервів, управління та регуляторного нагляду залишаються ключовими для їхнього масового прийняття.** Практична рекомендація: учасникам ринку слід оцінювати ризики конкретних стейблкоїнів, включаючи прозорість резервів та відповідність регуляторним вимогам.

збігаються з американськими біржами. Стейблкоїни пропонують ефективне рішення цієї проблеми, оскільки дозволяють виконувати миттєві транзакції незалежно від банківських годин роботи.

Ще одним прикладом є використання стейблкоїнів у ончейн-FX операціях, які дозволяють здійснювати обмін валют у режимі реального часу без необхідності чекати відкриття банківських ринків. У документі описується експериментальна торгова операція між USDC та AUDD, що демонструє можливість миттєвого валютного обміну навіть за межами робочих годин традиційних фінансових установ. Це відкриває нові можливості для використання стейблкоїнів у глобальній фінансовій інфраструктурі, зокрема у валютних розрахунках між корпоративними контрагентами.

Також розглядаються потенційні ризики використання стейблкоїнів, включаючи кредитні, ринкові, операційні та регуляторні ризики. Основним викликом залишається прозорість резервів, які підтримують вартість стейблкоїнів, а також залежність від емітентів, таких як Tether та Circle. Хоча ці компанії генерують значні прибутки за рахунок розміщення резервних активів у високоліквідних інструментах, можливий регуляторний тиск або криза довіри можуть спричинити раптовий відтік коштів, що потенційно дестабілізує ринок.

Загалом документ показує, що стейблкоїни вже стали важливою частиною глобальної фінансової екосистеми, і їхня роль лише зростатиме в найближчі роки. Їх використання у міжнародних платежах, валютних операціях та фінансовій інфраструктурі може трансформувати традиційні підходи до розрахунків і ліквідності, забезпечуючи швидкість, доступність та прозорість. Проте успіх цього процесу залежить від розвитку регуляторної бази, довіри користувачів та подальшого вдосконалення технологічних механізмів, що підтримують стейблкоїни.

Інші новини

Китайські метали для російської війни: Розкриття ланцюгів постачання в обхід санкцій¹³



Стаття, підготовлена журналістами Radio Free Europe/Radio Liberty (RFE/RL) у рамках розслідування підрозділу Schemes і опублікована 30 січня 2025 року, розкриває деталі постачання Китаєм ключових хімічних елементів — галію, германію та стибію —

для потреб російської військової промисловості під час війни проти України. Матеріал базується на даних митних і податкових записів, отриманих через Organized Crime and Corruption Reporting Project (OCCRP), і демонструє, як Китай, попри західні санкції проти Росії та публічні заперечення підтримки війни, став основним постачальником матеріалів, які використовуються у виробництві високотехнологічної зброї, включаючи дрони, ракети, лазерні системи наведення та навіть компоненти ядерних технологій. З моменту повномасштабного вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року США та ЄС запровадили обмеження на експорт цих металів до Росії, однак Китай, не будучи учасником санкційного режиму, заповнив цю прогалину, ставши в 2023 році єдиним іноземним постачальником галію та германію, а також найбільшим постачальником стибію, що підтверджують російські митні дані.

¹³ <https://www.rferl.org/a/china-critical-minerals-russia-weapons-ukraine-2024/33295674.html>

Розслідування виявило, що близько двох десятків китайських компаній, значна частина яких має часткову державну власність, активно співпрацюють із російськими підприємствами, зокрема з державним конгломератом Rostec, який забезпечує близько 80% зброї для російської армії. Серед ключових постачальників згадуються Yunnan Lincang Xinyuan Germanium Industry, де найбільшим акціонером є член Комуністичної партії Китаю Бао Веньдун, а міноритарні частки належать державним фірмам, VITAL Technology Group із 25% державною власністю та Hynhe Technology, 10% якої контролює державна Zhejiang Jingsheng Mechanical & Electrical із Ханчжоу. Ці компанії постачають метали російським фірмам, таким як Germanium JSC (пряма дочірня структура Rostec), Germanium and Applications, яка співпрацює з Rostec, а також Urals Optical and Mechanical Plant, що виробляє оптичні системи для військових літаків і гелікоптерів і перебуває під санкціями США та ЄС

Ці метали відіграють ключову роль у мікроелектроніці, зокрема в системах лазерного наведення (наприклад, для дрону Орлан-30, який Росія використовує в Україні), інфрачервоних сенсорах для кораблів, літаків і танків, а також у приладах нічного бачення та безпілотниках. Експерти, як-от Тетяна Соломаха з Київського авіаційного інституту та Антон Побута з української компанії Lab 418, підкреслюють, що без цих елементів сучасна військова техніка, включно з дронами, просто не функціонувала б. Китай, будучи світовим лідером у виробництві галію, германію та стибію, нещодавно заборонив їхній експорт до США, посиляючись на військове значення, але продовжує постачати їх Росії, зміцнюючи свою позицію на цьому ринку.

Додатковою складністю є залучення японської компанії Ferrotec через її російську дочірню фірму Ferrotec Nord, яка імпортує стибій із Китаю (зокрема від VITAL Technology Group) і продає кремнієві пластини російським виробникам мікроелектроніки, таким як Epiel, що постачає компоненти для Angstrom — компанії, яка співпрацює з Міноборони Росії, Роскосмосом та Uralvagonzavod, виробником зброї. Angstrom зазначила в судових документах у 2023 році, що її замовлення зросли вчетверо через війну. Це підкреслює слабкість санкцій, адже пряма співпраця між Китаєм і Росією залишається поза їхнім впливом, як зазначив радник президента України з санкційної політики Владислав Власюк, хоча санкції все ж ускладнюють логістику для Росії. Таким чином, документ розкриває складну мережу постачань, яка підтримує російську агресію, і вказує на потребу перегляду міжнародних підходів до санкційного тиску.

Висновки:

- **Розширення санкцій на китайських постачальників:** Західним країнам слід розглянути введення санкцій проти конкретних китайських компаній, таких як Yunnan Lincang Xinyuan Germanium Industry, VITAL Technology Group та Hynhe Technology, які постачають галій, германій та стибій російській оборонній промисловості, щоб перекрити цей канал підтримки війни в Україні.
- **Моніторинг японських посередників:** Необхідно перевірити діяльність Ferrotec Nord та інших іноземних дочірніх компаній у Росії, які імпортують китайські метали й постачають компоненти для російської зброї, з можливим тиском на Японію для припинення таких операцій.
- **Посилення контролю над Rostec та афілійованими структурами:** США та ЄС повинні активізувати санкційний тиск на дочірні компанії Rostec (Germanium JSC, Urals Optical and Mechanical Plant) та пов'язані фірми (Germanium and Applications, Cryotrade Engineering), щоб ускладнити доступ до критичних матеріалів.
- **Розробка альтернативних джерел постачання:** Україні та її союзникам варто інвестувати у власні запаси або альтернативні джерела галію, германію та стибію, щоб зменшити залежність від Китаю та послабити його монополію на ринку.

Португалія: новий центр кокаїнового транзиту до Європи ¹⁴

Дослідження, опубліковане InSight Crime 31 січня 2025 року за авторством Маріо Саїза, занурюється в аналіз того, як Португалія перетворилася на ключовий центр транзиту кокаїну до Європи, спираючись на безпрецедентні обсяги вилучень наркотиків у 2024 році та розкриваючи фактори, що сприяють цьому зсуву. У центрі уваги — статистика, озвучена



Артуром Вазом, директором Національного підрозділу боротьби з наркотрафіком Португалії, яка свідчить про вилучення 22,5 тонн кокаїну у 2024 році. Ця цифра більш ніж удвічі перевищує 9,5 тонн, конфіскованих у 2019 році, і перевершує 16,3 тонни 2022 року, що стало історичним максимумом для країни, як повідомляє *Diário de Notícias*. Такі обсяги вказують на те, що Португалія вже не просто транзитна точка на шляху наркотиків до Європи, а й потенційно виконує роль складу та розподільчого хаба для подальшого постачання на європейські ринки.

Стаття пояснює цей феномен зміною стратегії латиноамериканських злочинних груп, зокрема бразильського *Primeiro Comando da Capital* (PCC), які перенаправляють свої морські маршрути через порти Португалії та Іспанії. Цей зсув став реакцією на посилення заходів безпеки та співпраці правоохоронних органів у традиційних європейських транзитних точках, таких як Роттердам і Антверпен. Шьорд Топ, директор Морського аналітичного та оперативного центру, називає це "ефектом зміщення": коли один порт стає надто складним для проникнення через ефективні заходи безпеки, потоки наркотиків перенаправляються в інші місця, включаючи внутрішньоевропейські напрямки. Португалія, завдяки своєму географічному положенню як найзахіднішої точки Європи, близькості до Латинської Америки та Західної Африки — ключових транзитних зон для контрабанди, а також наявності великих портів, таких як Сінес і Лісабон, стає ідеальним пунктом входу для наркотрафіку.

Культурні та мовні зв'язки з португаломовними країнами, такими як Бразилія, Гвінея-Бісау, Кабо-Верде та Ангола, додатково підсилюють позицію Португалії в цій схемі. Велика бразильська громада в країні слугує мостом для налагодження зв'язків із диллерами, полегшуючи як законні, так і незаконні операції. Сільві Ізабель Фігейредо, дослідниця організованої злочинності з Португальського інституту міжнародних відносин, зазначає, що зростання обсягів вилученого кокаїну пов'язане з високим рівнем виробництва наркотиків у світі та збільшенням кількості злочинних груп, які прагнуть зайняти місце на європейському ринку. Ці фактори разом надають логістичну перевагу злочинцям, зміцнюючи значення Португалії в глобальній мережі розповсюдження наркотиків.

Особлива увага приділяється ролі PCC, яка домінує в бразильському наркобізнесі й активно діє в Парагваї та Болівії. Хоча Артур Ваз визнає, що немає остаточних доказів того, що PCC контролює наркотрафік у Португалії, він підтверджує присутність окремих членів групи в певних операціях із постачання. Більше того, PCC використовує Португалію як базу для супутньої злочинної діяльності, зокрема відмивання грошей, інвестуючи значні суми в такі сектори, як нерухомість і футбол. Ваз підкреслює, що відмивання грошей є критичним викликом для злочинних організацій, адже величезні обсяги готівки, отримані від торгівлі наркотиками, необхідно інтегрувати в легальну економіку, що робить Португалію привабливим майданчиком для таких операцій.

Додатковий вимір проблеми розкриває розвідка Europol, яка вказує на співпрацю PCC з італійською мафією 'Ndrangheta у розподілі кокаїну по Європі. Ця кооперація включає обмін наркотиків на зброю, що значно розширює можливості бразильської групи впливати на європейський континент. Водночас португальські правоохоронці демонструють активність у

¹⁴ <https://insightcrime.org/news/portugal-becoming-key-hub-cocaine-europe/>

протидії цій загрозі, про що свідчить операція "Ventos Alisios", під час якої поліція вилучила значні партії кокаїну, як показано на зображенні в статті. Таким чином, документ малює комплексну картину того, як географія, культурні зв'язки, економічні фактори та міжнародна злочинна співпраця перетворюють Португалію на новий епіцентр транзиту кокаїну, ставлячи перед місцевими та європейськими органами нові виклики в боротьбі з наркотрафіком.

Скандал із пшеницею: Як російська компанія продавала вкрадене українське зерно Єгипту¹⁵



Стаття, опублікована 5 лютого 2025 року Центром з дослідження корупції та організованої злочинності (OCCRP), розкриває деталі міжнародного скандалу, пов'язаного з експортом пшениці російською компанією Pallada LLC до Єгипту через судно Михайло Ненашев. Цей вантаж, який складав понад 20 000 тонн пшениці, спочатку був призначений для Сирії, але після падіння режиму Башара Асада 8 грудня 2024 року маршрут змінився, і судно доставило зерно до єгипетського порту Александрія 30 грудня того ж року. Одержувачем вантажу стала

єгипетська військова агенція Mostakbal Mizr ("Майбутнє Єгипту"), яка нещодавно взяла на себе роль основного імпортера стратегічних товарів у країні, змінивши попередню державну структуру — Генеральну адміністрацію з постачання товарів. Цей випадок привернув увагу через звинувачення Pallada у торгівлі вкраденою українською пшеницею з окупованих Росією регіонів, таких як Запоріжжя та Херсон, що підкріплюється документами, отриманими OCCRP.

Розслідування показує, що Pallada отримувала невеликі партії пшениці з окупованих районів Запорізької області протягом двох місяців перед відправленням вантажу — зокрема, 126 тонн у трьох партіях у вересні та жовтні 2024 року, згідно з карантинними сертифікатами. Хоча немає прямих доказів того, що саме це зерно потрапило до Єгипту через брак даних за інші періоди, історія компанії та попередні звинувачення з боку України створюють серйозні підозри. Російський санітарний сертифікат від 28 листопада 2024 року фіксує початковий обсяг вантажу в 27 000 тонн, однак єгипетські дані повідомляють про 24 290 тонн, що вказує на невідповідність, причина якої залишається нез'ясованою. Судно вийшло в море 29 листопада з Чорного моря, пройшло через Босфор 1 грудня, але після колапсу сирійського режиму затрималося біля Кіпру майже на три тижні, перш ніж прибути до Єгипту.

Походження вантажу важко простежити через нечіткість даних: порт відправлення не вказаний у сертифікаті, а система стеження судна неодноразово вимикалася. Є припущення, що пшениця була завантажена в окупованому Севастополі (Крим), про що повідомила українська дослідниця Катерина Яреско з проєкту SeaCrime, хоча OCCRP не змогли це остаточно підтвердити. Pallada, зареєстрована у 2022 році та на 89% належить маловідомому російському бізнесмену Сергію Кузнецову, має задокументовану історію експорту зерна з окупованих територій — наприклад, у 2023 році вона отримала дозволи на вивезення тисяч тонн пшениці, ячменю та меслину з Херсонської області. Ця діяльність стала частиною ширшої практики Росії, яка після окупації українських земель і блокування чорноморських портів почала вивозити зерно з цих регіонів, зокрема до Сирії за правління Асада, що визнавала російські претензії на ці території.

Єгипет, один із найбільших світових імпортерів пшениці, раніше уникав таких поставок — у травні 2022 року Україна подякувала йому за відмову від судна з підозрілим зерном. Однак

¹⁵<https://www.occrp.org/en/scoop/russian-company-behind-egypt-wheat-cargo-had-history-of-selling-stolen-ukraine-grain>

нинішня угода з Mostakbal Misr свідчить про зміну політики, можливо, через економічні потреби чи тиск. Україна неодноразово закликала країни не купувати таке зерно, називаючи це "потрійним злочином" Росії — бомбардуванням Сирії, окупацією України та продажем украденого зерна. Представники Pallada, єгипетської агенції, порту Севастополь та російських відомств не відповіли на запити журналістів, що лише посилює непрозорість ситуації.

Стаття також звертає увагу на складність відстеження походження зерна без спеціальних технологій, таких як ДНК-тестування, про що говорить агроном Майк Лі. Прогалини в даних про маршрут судна та документах, за словами радника президента України Владислава Власюка, є "червоними прапорцями", які вимагають від Єгипту ретельнішого підходу до перевірки таких угод. У січні 2025 року Великобританія анонсувала нову схему верифікації зерна, яка може допомогти Україні в майбутньому ідентифікувати незаконні поставки. Тим часом торгівля зерном із сумнівним походженням, імовірно, триватиме, враховуючи непрозорість цього бізнесу, де нерідко фігурують готівкові оборудки. Додаткові деталі розслідування надали журналісти з iStories, KibOrg та інших організацій, підкреслюючи міжнародний масштаб проблеми.

Австралія посилює підтримку України та вводить нові санкції проти Росії на третю річницю вторгнення¹⁶

З нагоди третьої річниці від початку широкомасштабної агресії Росії проти України, Австралія підтверджує свою непохитну підтримку України у її боротьбі проти незаконної та аморальної агресії Росії.



За три роки Австралія надала Україні допомогу на понад 1,5 мільярда доларів, з яких 1,3 мільярда доларів спрямовано на військову підтримку, включаючи постачання критично важливого обладнання та навчання українських військових.

У відповідь на продовження російської агресії уряд Австралії запровадив найбільший пакет санкцій із лютого 2022 року, який охоплює 70 фізичних осіб і 79 юридичних осіб. Нові санкції спрямовані проти:

- представників окупаційної влади РФ у східній Україні та Криму, зокрема так званих «міністрів», суддів та прокурорів;
- осіб, відповідальних за сексуальне насильство під час конфлікту та примусову депортацію українських дітей;
- осіб та організацій, залучених до поглиблення військової співпраці між Росією та Північною Кореєю, включаючи відправку північнокорейських військових до зони бойових дій;
- російського оборонного, транспортного та фінансового секторів, а також тих, хто поширює дезінформацію для підризу підтримки України в усьому світі.

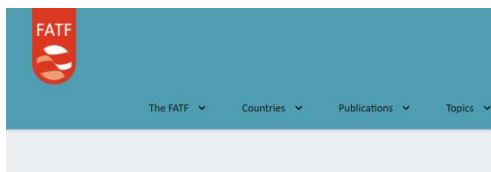
Загалом Австралія запровадила понад 1 400 санкцій у відповідь на повномасштабне вторгнення Росії.

Окрім санкцій, Австралія посилила торговельні обмеження, заборонивши постачання комерційних дронів і комплектуючих до Росії, а також будь-які пов'язані з ними послуги.

¹⁶ <https://www.pm.gov.au/media/three-years-australia-stands-ukraine>

Австралія закликає Росію негайно припинити війну, дотримуватися норм міжнародного права, зокрема щодо захисту цивільного населення та військовополонених. У співпраці з Україною та міжнародними партнерами Австралія підтримує справедливий і тривалий мир для України.

Підсумки пленарного засідання FATF: оновлення стандартів, посилення контролю та нові виклики фінансовій безпеці¹⁷



Home > Publications > Outcomes FATF Plenary, 19-21 February 2025

Outcomes FATF Plenary, 19-21 February 2025

Paris, 21 February 2025

Пленарне засідання FATF, що відбулося 19-21 лютого 2025 року, стало ключовою подією в міжнародній боротьбі з відмиванням коштів, фінансуванням тероризму та фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення. Під головуванням Еліси де Анда Мадрасо (Мексика) учасники, включаючи делегатів із понад 200 юрисдикцій та представників міжнародних організацій, провели три дні обговорень, зосереджених на посиленні фінансових стандартів, оцінці ризиків та протидії новим загрозам у фінансовій системі.

Одним із ключових рішень пленарного засідання стало затвердження змін до стандартів FATF, які покликані сприяти фінансовій інклюзії та забезпеченню підходу, заснованого на оцінці ризиків (RBA). Ці зміни спрямовані на зменшення рівня виключення з фінансової системи для населення з низькими ризиками та передбачають спрощені заходи для доступу до фінансових послуг. Це рішення стало відповіддю на результати аналізу, проведеного FATF у 2021 році, який виявив проблеми, пов'язані з необґрунтованим дерискінгом, надмірним обмеженням діяльності неприбуткових організацій та порушенням прав людини у сфері фінансового регулювання.

Ще одним важливим питанням стала боротьба з незаконними фінансовими потоками, пов'язаними з експлуатацією дітей в Інтернеті. Було затверджено звіт, що містить аналіз механізмів фінансування такого виду злочинності, зокрема випадків трансляцій сексуального насильства над дітьми в реальному часі та схем фінансового вимагання (сексуальні домагання). У звіті представлено реальні кейси, що дозволяють ідентифікувати закономірності грошових потоків, пов'язаних із цією діяльністю, а також окреслено методи використання фінансової розвідки для виявлення та припинення подібних злочинів. Презентація цього звіту відбудеться у березні 2025 року на спеціальному заході в Лондоні за участю представників державного та приватного секторів.

Питання юрисдикцій підвищеного ризику також стали центральною темою засідання. FATF оновила список країн, що перебувають під посиленням моніторингом (сірий список FATF) додавши до нього Лаоську Народно-Демократичну Республіку та Непал. Водночас Філіппіни були виключені зі списку завдяки успішному виконанню плану дій, спрямованого на усунення стратегічних недоліків у їхній системі ПВК/ФТ/ФР. FATF відзначила значний прогрес країни та наголосила на важливості подальшої співпраці з Азіатсько-Тихоокеанською групою з боротьби з відмиванням коштів (APG) для підтримки позитивної динаміки реформ.

Особливу увагу було приділено прозорості фінансових потоків та ухиленню від санкцій. FATF оголосила про запуск громадських консультацій щодо перегляду Рекомендації 16, яка стосується платежів та ідентифікації інформації про відправників і отримувачів коштів. Ця ініціатива спрямована на підвищення якості фінансових даних, що дозволить уникнути дублювання інформації, полегшить процеси відповідності фінансових установ та сприятиме

¹⁷ <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfgeneral/outcomes-fatf-plenary-february-2025.html>

впровадженню швидших і безпечніших платежів. Крім того, FATF розпочинає новий етап дослідження складних схем ухилення від санкцій та фінансування розповсюдження, закликаючи держави та приватний сектор до обміну найкращими практиками у цій сфері.

Щодо питань членства, FATF підтвердила подальшу дію призупинення членства Російської Федерації, що було запроваджене у 2022 році. FATF закликала всі юрисдикції залишатися пильними щодо ризиків, пов'язаних із обходом санкцій, накладених на РФ, та вживати відповідних заходів для захисту міжнародної фінансової системи.

Також було підкреслено значення залучення нових країн до роботи FATF. У рамках ініціативи запрошених країн, яка стартувала у жовтні 2024 року, до FATF приєдналася Кенія, що стало важливим кроком у розширенні регіонального представництва. Країна приєдналася до Кайманових Островів і Сенегалу, які вже беруть участь у цій програмі.

Окремо FATF оголосила про проведення другого раунду менторської програми для жінок у сфері фінансової розвідки, що стартує в березні 2025 року. Ця ініціатива спрямована на підтримку кар'єрного розвитку жінок у FATF та її глобальній мережі.

Ще одним важливим питанням стала оцінка дотримання технічних вимог FATF визначених нефінансових установ чи професій (ВНУП), такими як адвокати, бухгалтери, агенти з нерухомості та трастові компанії. FATF підтвердила, що низка країн все ще має значні недоліки у регулюванні цих секторів та закликала їх до активніших дій для усунення прогалин у нормативно-правовій базі.

У сфері співпраці з приватним сектором FATF продовжує розвивати ініціативи спільної роботи між державними органами та фінансовими установами. Підтверджено проведення щорічного Форуму співпраці з приватним сектором, який відбудеться в березні 2025 року в Мумбаї, де будуть обговорені актуальні загрози міжнародній фінансовій системі та шляхи їх подолання.

Таким чином, підсумки пленарного засідання FATF свідчать про посилення міжнародного контролю за фінансовими потоками, оновлення стандартів боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму, а також про активізацію співпраці між державним і приватним секторами для забезпечення прозорості та безпеки глобальної фінансової системи.

Новинний огляд за останній тиждень

В останній тиждень лютого відбулося кілька значущих подій, які вплинули на міжнародні відносини та економіку.

Екстрадиція наркобарона Рафаеля Каро Кінтеро до США¹⁸

Мексика передала США 29 високопоставлених членів наркокартелів, серед яких був Рафаель Каро Кінтеро, відомий як "Ель Нарко де Наркос". Кінтеро, колишній лідер картелю Гвадалахари, звинувачується у вбивстві агента DEA Енріке "Кікі" Камарени у 1985 році. Ця екстрадиція знаменує собою важливий крок у співпраці між Мексикою та США у боротьбі з наркаторгівлею.

Посилення тарифів США на імпорту з Китаю, Канади та Мексики¹⁹

Президент США Дональд Трамп оголосив про введення додаткових тарифів на імпорту з Китаю, Канади та Мексики, посиляючись на необхідність боротьби з незаконним ввезенням наркотиків, зокрема фентанілу. З 4 березня на товари з Канади та Мексики буде накладено 25% тариф, а на китайські товари — додатковий 10% тариф. Ці заходи можуть призвести до

¹⁸ <https://regtechtimes.com/mexicos-bold-move-extradition-of-29-drug-lords/>

¹⁹ <https://regtechtimes.com/trumps-harsh-tariffs-on-china-could-backfire-on/>

зростання цін для американських споживачів та викликати відповідні дії з боку постраждалих країн.

Припинення дозволу Chevron на діяльність у Венесуелі²⁰

Адміністрація Трампа вирішила відкликати дозвіл для американської нафтової компанії Chevron на операції у Венесуелі. Це рішення може погіршити економічну ситуацію у Венесуелі, яка вже стикається з серйозними труднощами. Chevron була останньою великою американською нафтовою компанією, що працювала в країні, і її вихід може призвести до подальшого скорочення нафтовидобутку.

Нові санкції США проти Ірану²¹

США запровадили нові санкції, спрямовані на обмеження ракетних та безпілотних програм Ірану. Ці заходи покликані стримати розвиток іранських військових можливостей та підкреслюють напруженість у відносинах між двома країнами.

Для загального розвитку

Правила ідентифікації кінцевого бенефіціарного власника²²



Ідентифікація кінцевого бенефіціарного власника (КБВ) є ключовим аспектом дотримання вимог фінансового моніторингу. Це допомагає забезпечити прозорість володіння компаніями, запобігати фінансовим злочинам та ідентифікувати осіб, які можуть бути пов'язані з відмиванням коштів або фінансуванням тероризму.

FATF закликає країни використовувати багаторівневий підхід для забезпечення того, щоб інформація про КБВ була достатньою, точною та актуальною. Це означає, що як уряд, так і приватний сектор повинні збирати та зберігати інформацію про бенефіціарну власність, зокрема через спеціальні реєстри або альтернативні механізми.

FATF також змінила Рекомендацію 24, зобов'язуючи країни оцінювати ризики відмивання коштів та фінансування тероризму для іноземних юридичних осіб, які мають зв'язки з їхньою територією, та вживати заходів для управління цими ризиками.

Основні принципи ідентифікації КБВ

Ідентифікація кінцевого бенефіціарного власника базується на чотирьох правилах:

1. КБВ має бути фізичною особою – юридична особа не може бути кінцевим бенефіціарним власником.
2. Визначення власника частки 25% і більше – якщо фізична особа володіє прямо або опосередковано 25% або більше компанії, її слід ідентифікувати як КБВ.

²⁰ <https://regtechtimes.com/trumps-decision-to-end-chevrons-permit-worsens-ve/>

²¹ <https://www.msn.com/en-us/news/other/new-us-sanctions-choke-iran%E2%80%99s-missile-and-drone-ambitions/ar-AA1zTmi9?disableErrorRedirect=true&infiniteContentCount=0>

²² https://media.licdn.com/dms/document/media/v2/D561FAQGcciaT_rzM1A/feedshare-document-pdf-analyzed/B56ZUyeRzMGQAY-/0/1740308562696?e=1741824000&v=beta&t=IAQkns-NF4clly7B38xAxhZXFrDnHYso9khLzTZYotl

3. Контроль через управління компанією – якщо неможливо ідентифікувати особу, яка володіє 25% або більше, потрібно визначити осіб, які здійснюють контроль над компанією, наприклад, мають право призначати або звільняти директорів чи керівників.
4. Визначення осіб, які приймають ключові рішення – якщо жоден із вищезгаданих критеріїв не застосовується, кінцевими бенефіціарними власниками можуть вважатися вищі керівники компанії (генеральний директор, фінансовий директор, голова правління тощо).

Практичні аспекти перевірки КБВ

Фінансові установи та інші підзвітні суб'єкти повинні задавати собі ключові питання щодо структури власності та контролю в компанії

- Чи справді зрозумілий ланцюг власності компанії?
- Чи структура власності є складною, яка може приховувати реальних власників?
- Які підтверджуючі документи були отримані для перевірки КБВ?
- Чи може компанія мати скритих власників або номінальних директорів?

Особливо слід звертати увагу на сумнівні або аномальні структури власності, які можуть використовуватися для приховування незаконних фінансових потоків, як це було продемонстровано в резонансних викриттях, таких як "Panama Papers" (2016), "Paradise Papers" (2017) і "Pandora Papers" (2021).

Контакуйте щодо цього документу з Міністерством фінансів України:

- **Email:** AML_Bulletin@minfin.gov.ua
- **Поштова адреса:** Міністерство фінансів України, Україна, 04071, м. Київ, вул. Межигірська, 11
- **Ідентифікація контакту:** стосовно Методологічного Бюлетеня № МінФін-AML-2025-09

Бюлетень є волонтерською розробкою методологічної команди Міністерства фінансів України відповідно до частини 8 статті 18 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Щоб отримати доступ до інших Методологічних Бюлетенів – перейдіть за посиланням [офіційний веб-сайт Міністерства фінансів].